

- rabbit artificial insemination. *Theriogenology*, 116, 49–52. <https://doi.org/10.1016/j.theriogenology.2018.05.008>
2. Casares-Crespo, L., Vicente, J. S., Talaván, A. M., & Viudes-de-Castro, M. P. (2016). Does the inclusion of protease inhibitors in the insemination extender affect rabbit reproductive performance?. *Theriogenology*, 85(5), 928–932. <https://doi.org/10.1016/j.theriogenology.2015.10.044>
 3. Hashem, N. M., & Aboul-Ezz, Z. R. (2018). Effects of a single administration of different gonadotropins on day 7 post-insemination on pregnancy outcomes of rabbit does. *Theriogenology*, 105, 1–6. <https://doi.org/10.1016/j.theriogenology.2017.09.006>
 4. Hassanein, E. M., Hashem, N. M., El-Azrak, K. E. M., Gonzalez-Bulnes, A., Hassan, G. A., & Salem, M. H. (2021). Efficiency of GnRH-Loaded Chitosan Nanoparticles for Inducing LH Secretion and Fertile Ovulations in Protocols for Artificial Insemination in Rabbit Does. *Animals*, 11(2), 440. <https://doi.org/10.3390/ani11020440>
 5. Koshevoy, V., Жукова, І.О., Науменко, С.В., & Савічев, О.А. (2024). Порівняльна ефективність різних способів застосування аналогу гонадотропін-релізінг гормону за стимуляції овуляції у кролиць. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій. Серія: Ветеринарні науки*, 26(113), 126–131.
 6. Munari, C., Ponzio, P., Alkhawagah, A. R., Schiavone, A., & Mugnai, C. (2019). Effects of an intravaginal GnRH analogue administration on rabbit reproductive parameters and welfare. *Theriogenology*, 125, 122–128. <https://doi.org/10.1016/j.theriogenology.2018.10.024>
 7. Salem, A. A., El-Shahawy, N. A., Shabaan, H. M., & Kobeisy, M. (2020). Effect of punicalagin and human chorionic gonadotropin on body weight and reproductive traits in maiden rabbit does. *Veterinary and animal science*, 10, 100140. <https://doi.org/10.1016/j.vas.2020.100140>
 8. Tverdokhlib, Y., Naumenko, S., Koshevoy, V., Miroshnikova, O., Syniahovska, K., Kovalova, L., & Hryshchuk, H. (2024). Effects of Different Methods of Ovulation Induction on Sex Hormones in Serum, and Meat of Rabbit Does. *World's Veterinary Journal*, 14(1), 117–128.
 9. Viudes-de-Castro, M. P., Marco Jimenez, F., & Vicente, J. S. (2023). Reproductive Performance of Female Rabbits Inseminated with Extenders Supplemented with GnRH Analogue Entrapped in Chitosan-Based Nanoparticles. *Animals*, 13(10), 1628. <https://doi.org/10.3390/ani13101628>
 10. Viudes-de-Castro, M. P., Marco-Jimenez, F., Vicente, J. S., & Marin, C. (2021). Antibacterial Activity of Some Molecules Added to Rabbit Semen Extender as Alternative to Antibiotics. *Animals*, 11(4), 1178. <https://doi.org/10.3390/ani11041178>

УДК: 595.132:599.74

ПАРАЗИТОФАУНА ЕКЗОТИЧНИХ ТВАРИН ТА ПТИЦІ ЗООПАРКУ

Соловійова Л.М., кандидат ветеринарних наук, доцент,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9455-8299>,

Мельник А.Ю., кандидат ветеринарних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9129-4814>

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

Вступ. У наш час, коли в зовнішньому середовищі створилися досить складні умови співіснування дикої природи і людства, часто природа гине під впливом антропогенних факторів. Єдиним місцем, де можна побачити рідкісні або зникаючі види диких тварин, є зоопарк. Життя тварин у штучно створених умовах зоопарків не завжди ідеально підходить для утримання диких тварин. Тому працівники цих установ постійно зустрічаються з

проблемою поєднання оптимальних умов життя, які можуть бути створені у зоопарках. У нашому місті є парк «Олександрія», в якому функціонує зоопарк, а саме ТОВ „Музей живої природи флори і фауни «Олександрія»“ м. Біла Церква Київської області [1, 2].

Важливе місце також займають заходи щодо запобігання та лікування хвороб диких тварин, в тому числі і паразитарних, тому актуальність обраної тематики очевидна.

Метою роботи було з'ясувати епізоотичний стан щодо гельмінтозів тварин та птиці зоопарку ТОВ „Музей живої природи флори і фауни «Олександрія»“ м. Біла Церква Київської області.

Для досягнення мети були поставлені наступні завдання:

- вивчити склад гельмінтів та найпростіших серед тварин та птиці;
- визначити екстенсивність та інтенсивність інвазії.

Методика. Матеріалом для дослідження були мешканці зоопарку, від яких ми відбирали 33 проби фекалій для гельмінтологічних досліджень індивідуально від кожної тварини. Дослідження проводили методами послідовних промивань і комбінованим методом Дарлінга у модифікації Г.О. Котельникова та В.М. Хренова з використанням насиченого розчину гранульованої аміачної селітри.

Інтенсивність інвазії (ІІ) визначали шляхом підрахунку кількості екземплярів яєць чи ооцист еймерій у трьох краплинах флотаційного розчину та брали середнє значення.

Результати та їх інтерпретація. Проби фекалій мешканців зоопарку відбирали і досліджували від диких рудих лисиць (2), свиней та поросят (3), кіз та овець (8), єнота, норки, осла, морських свинок (5), кролів декоративних (4), лами, качок (5), страусів (2).

У результаті обстеження екзотичних тварин та птиці, ооцисти еймерій були знайдені у пробах фекалій кіз та овець (ЕІ = 100 %), причому у 4 тварин одного загону ІІ становила, в середньому, $101,8 \pm 13,25$, а іншого загону – $28,8 \pm 2,75$. Також еймерії були виявлені в осла (ІІ = 10,0 в середньому за підрахунку в 3 краплинах флотаційного розчину), у поросят (ЕІ = 100 %, ІІ = $343,7 \pm 22,3$), тобто у них ступінь інвазії була високою.

У норки інтенсивність інвазії становила 4,7 ооцист еймерій, у морських свинок, відповідно, ЕІ = 100 %, ІІ = $3,6 \pm 1,1$, у кролів декоративних ЕІ = 100 %, ІІ = $4,8 \pm 0,9$.

У лами відмітили високу ступінь інтенсивності інвазії щодо еймерій, оскільки вона становила 236,3 ооцисти.

ІІ африканського страуса складала 41,7 ооцист еймерій.

Крім того, ми спостерігали мікстинвазію у деяких екзотичних тварин та птиці зоопарку. А саме, яйця стронгілят були виявлені в пробах кіз (ЕІ = 100 %, ІІ = $4,4 \pm 0,32$ екз. яєць), осла (ІІ = 3,1 екз. яєць), лами (ІІ = 42,0 екз. яєць) та африканського страуса (ІІ = 18 екз. яєць).

У пробах кіз та обох лисиць були знайдені яйця трихурисів за слабкої ступені інвазії (ЕІ = 100 %). У кіз інтенсивність інвазії становила 1 екз. яєць, у лисиць ІІ = 2,3 екз. яєць.

У фекаліях єнота були знайдені яйця байлісаскарисів (ІІ = 1,7 екз. яєць) [2, 3].

У качок за копрологічного дослідження в полі зору мікроскопа було знайдено $2,6 \pm 0,7$ екз. яєць капілярій.

Отже, в екзотичних тварин та птиці зоопарку парку «Олександрія» спостерігалися збудники еймеріозу, стронгілятозів, в т.ч. лібіостронгільозу, трихурозу, байлісаскарозу, капіляріозу. Це свідчить про необхідність проведення комплексу заходів щодо лікування хворих тварин та птиці і в подальшому – запобігання розповсюдження збудників у доквіллі та недопущення розвитку в організмі.

Висновок. 1. За проведених досліджень було з'ясовано епізоотичний стан щодо гельмінтозів тварин та птиці зоопарку ТОВ „Музей живої природи флори і фауни «Олександрія»“ м. Біла Церква Київської області та виконані завдання щодо вивчення складу гельмінтів та найпростіших серед тварин та птиці, а також визначені екстенсивність та інтенсивність інвазії.

2. Найбільшою була інтенсивність інвазії у поросят за еймеріозу, яка становила $343,7 \pm 22,3$ ооцист еймерій. Також високу ступінь ІІ спостерігали у лами, яка мала показник 236,3 ооцисти. Високу інтенсивність інвазії спостерігали і у кіз та овець першого загону, яка

складала $101,8 \pm 13,25$ ооцист еймерій.

3. За стронгілятозів найбільшою була II у лами (42,0 екз. яєць) та африканського страуса (лібіостронгільоз) – 18 екз. яєць.

4. Результати досліджень проб фекалій тварин та птиці зоопарку спонукають до проведення протипаразитарних і санітарно-гігієнічних заходів для запобігання циркуляції збудників у довкіллі та попередження реінвазії тварин.

Бібліографічний список:

1. Soloviova L.N. Distribution and treatment of Dirofilariosis of dogs in the town of Bila Tserkva / Наук. вісн. ветер. медич.: Зб. наук. праць. Біла Церква, 2017. Вип. 2 (136). С. 127–131.
2. Reed C., Henke S.E., Kresta A.E. Frequency of deposition and location of Baylisascaris procyonis eggs in raccoon feces / Journal of Wildlife Diseases. 2012. Vol. 48 (1). P. 190–194.
3. Kazacos K.R., Jelicks L.A., Tanowitz H.B. Baylisascaris larva migrans / Handbook of Clinical Neurology. 2013. Vol. 114. P. 251–262.

УДК 636.09/.7:616.126

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОТОКОЛУ ЛІКУВАННЯ ЗА ЕНДОКАРДІОЗУ КЛАПАНІВ СЕРЦЯ СОБАК

Шкрєбень А.В., аспірант, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-7654-8755>

Голопура С.І., доктор ветеринарних наук, доцент, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9149-0540>

Ендокардіоз клапанів серця є досить поширеною патологією, що суттєво впливає на благополуччя та загальний стан здоров'я собак. Клінічні симптоми обмежують радість, комфорт і задоволення від життя цих тварин. У зв'язку зі стрімким розвитком науки і впровадженням нових лікарських засобів у практику ветеринарної медицини, на даний час, є необхідним розробити та науково обґрунтувати оптимальний протокол лікування собак за ендокардіозу клапанів серця, який забезпечить його максимальну ефективність і комфорт для тварин. Розробка науково обґрунтованого протоколу лікування ендокардіозу клапанів серця дасть можливість підвищити ефективність терапії, покращити загальний стан у пацієнта та продовжити йому тривалість життя.

Врахування індивідуальних особливостей кожного окремо взятого пацієнта є ключовим аспектом у сучасній ветеринарній практиці. Наприклад, під час вивчення цієї проблеми необхідно взяти до уваги той факт, що розповсюдженість хвороби тісно пов'язана з генетичною особливістю породи, віком та розміром тіла собаки. Дуже високий відсоток прояву ендокардіозу клапанів у деяких порід, таких як кавалер-кінг-чарльз-спаніель, вказує саме на генетичний шлях передачі хвороби.

У вивченні ендокардіозу клапанів потрібен систематичний підхід. Для розв'язання проблеми оптимізації лікування необхідне проведення комплексних досліджень, що охоплюють різні аспекти лікування та ветеринарного обстеження і включають:

- інструментальні методи діагностики ендокардіозу у пацієнтів: електрокардіографія, ехокардіографія та рентгенографія серця для оцінки ступеня прогресування хвороби;
- дані загального та біохімічного аналізів крові для оцінки та порівняння метаболічних параметрів та загального стану пацієнтів;
- ретроспективний аналіз історії хвороби окремо взятих пацієнтів з ендокардіозом;
- оцінка ступеня прогресування хвороби, схеми та результати лікування;
- статистичний аналіз: оцінка результатів діагностичних досліджень, клінічних показників за допомогою методів дисперсійного та кореляційного аналізу;